

THUISBEGELEIDING

ONTHAALBROCHURE

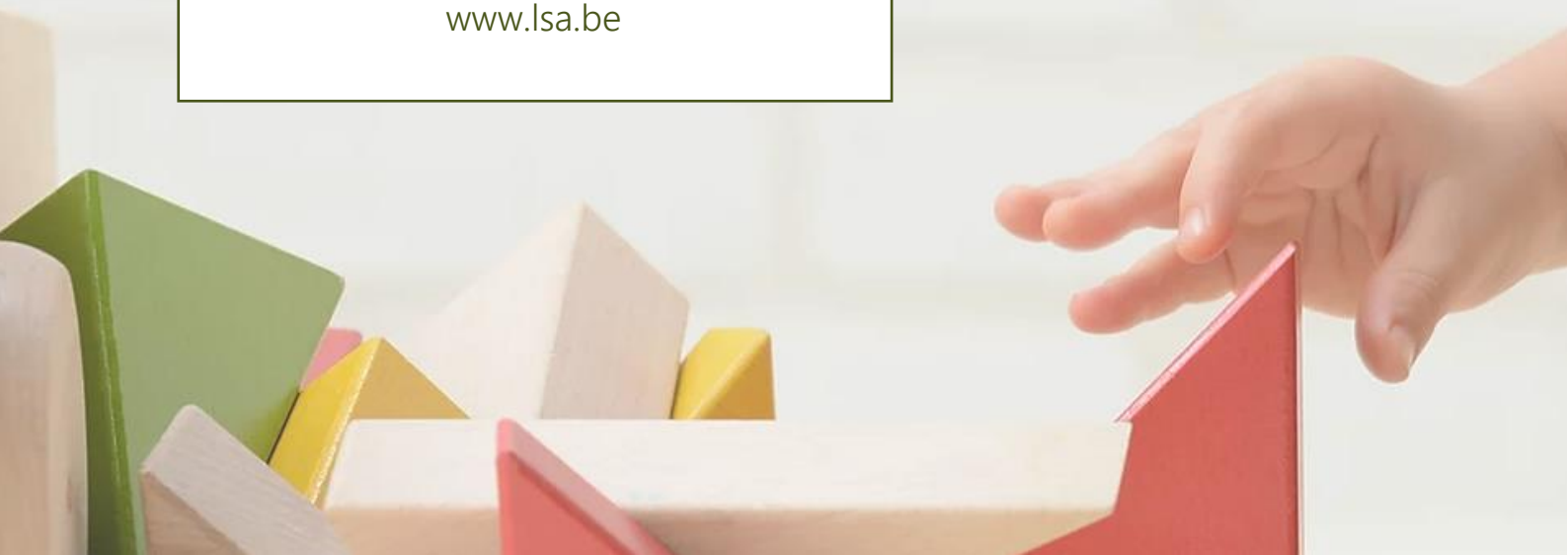
Limburgse Stichting Autisme

Donkweg 49, 3520 Zonhoven

011 55 99 60

LSA@wegwijs.stijn.be

www.lsa.be

Inhoudsopgave

Thuisbegeleiding	3
1 Thuisbegeleiding in de praktijk	3
2 Consultmodule	4
3 De rechten van kinderen in de jeugdhulp	4
4 Oudercursus	4
5 Brussenwerking (8 tot 12 jaar en 13 tot 15 jaar)	4
6 MagASSine	5
7 Autitheek.....	5
8 ASSorti.....	5
9 ImPACT	5
10 Basisvorming autisme voor scholen.....	6
11 Globale individuele ondersteuning (GIO)	6
12 BabelgASSten	6
13 Meer informatie?	7
Nuttige informatie.....	8
1 Vlaamse Vereniging Autisme	8
2 Autisme Centraal.....	8
3 Ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (ON-begeleiding)	9
4 Consulantenwerking ASS (CASS)	10
5 Liga Autisme Vlaanderen	11
6 Chathulp.....	11
7 Inkomensvervangende tegemoetkoming/integratietegemoetkoming (IVT/IT)	11
8 Zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte	12
9 Voortrajectbegeleiding	12
10 Autisme Limburg (Autisme Leeft)	12
Wat is ASS?	13
1 Autismespectrumstoornis.....	13
2 De kerngebieden	13
3 Oorzaken	15
4 De binnenkant van autisme: autisme begrijpen	16
5 Prevalentie: het voorkomen van ASS.....	16
6 Omgaan met autisme: de binnenkant beter leren begrijpen	17
Boekenlijst	18
Nuttige websites	19

Thuisbegeleiding

1 Thuisbegeleiding in de praktijk

LSA richt zich tot gezinnen met een kind, jongere of volwassene met autisme in de provincie Limburg. Er is geen leeftijdsgrens vastgelegd, dus iedere minderjarige en elke volwassene met autisme kan bij ons terecht.

Het opzet van de thuisbegeleid(st)er is om zichzelf overbodig te maken door ouders, de cliënt zelf en/of zijn netwerk de aan het autisme gerelateerde problemen te leren zien en aan te pakken. Bedoeling is om hen voldoende inzicht in de autismeproblematiek te geven en handvatten aan te bieden zodat zij in de toekomst nieuwe problemen zelfstandig kunnen oplossen. Thuisbegeleiding is immers tijdelijk van aard. De begeleiding duurt maximaal 2 jaar. Voor cliënten die de wachtlijst doorlopen hebben, wordt er na 2 jaar begeleiding een eindevaluatie gemaakt. Indien er dan nog nieuwe en andere hulpvragen zijn, kan er een derde jaar gestart worden met een maximum van 12 begeleidingen. Voor cliënten die de wachtlijst niet hebben doorlopen, maar gebruik hebben kunnen maken van een voorrangregeling (bijvoorbeeld -6-jarigen, migratievragen, ...) bedraagt de maximale duur van begeleiding steeds 2 jaar. Een derde jaar is dan niet meer mogelijk.

Thuisbegeleiding gebeurt voornamelijk bij u thuis. 65% van de begeleidingen dienen hier of in het secundair opvoedingsmilieu te gebeuren. Er is dus ook ruimte om elders of op school / de werkplek bijstand te verlenen. De begeleiding kan eveneens op onze dienst plaatsvinden.

De thuisbegeleid(st)er maakt bij de start van de begeleiding om de 2 weken een afspraak, maar ook hier kan u de frequentie zelf bijsturen, indien dit ook haalbaar is in de agenda van de thuisbegeleid(st)er. De afspraken vinden enkel op weekdays plaats en liefst tijdens kantooruren (9-18 uur). Als de begeleiding reeds een tijdje bezig is, kan de periode tussen twee afspraken langer worden. De maximale periode tussen twee begeleidingen is echter 2 maanden. Indien in onderling overleg beslist is de thuisbegeleiding stop te zetten en u wordt nadien nog geconfronteerd met een probleem waarvoor u een beroep op onze dienst wenst te doen, dan kan dit. Er is dan de mogelijkheid om gebruik te maken van de Consultmodule (zie verder).

Na het derde of vierde huisbezoek wordt er samen met jullie een digitaal begeleidingsplan opgesteld. Iedere 12 maanden is er een evaluatie van de aandachtspunten opgenomen in het begeleidingsplan. Op basis van deze evaluatie wordt er beslist om al dan niet met de begeleiding door te gaan of om andere punten toe te voegen. Dit individueel begeleidingsplan en elke evaluatie wordt met u als gebruiker opgesteld ter bespreking en ondertekening. Het doel van dit begeleidingsplan is om een duidelijk beeld te krijgen van de actuele thema's en hulpvragen binnen de begeleiding.

De begeleid(st)ers zijn gebonden aan het beroepsgeheim, ze mogen geen informatie doorgeven aan derden.

Na ieder bezoek van de begeleid(st)er wordt er een begeleidingsfiche aangeboden ter ondertekening voor de prestatie. Om de 4 maanden ontvangt u van de dienst een afrekening van de geleverde prestaties. De bijdrage is bepaald in de reglementering op de thuisbegeleiding (B.VR17/12/1996 art. 12) en is gekoppeld aan de stijging van de prijsindex. Indien een contact om praktische of inhoudelijke redenen 2 uur of langer duurt, zal de dienst deze begeleiding als twee begeleidingen aanrekenen. De betalingen gebeuren met het aan u bezorgde overschrijvingsformulier. Bij het niet betalen van de laatste factuur, wordt er gevraagd om contant af te rekenen.

Een huisbezoek dat niet kan doorgaan dient, ten laatste 48 uur voordien, telefonisch te worden afgemeld. Bij niet (tijdige) afmelding worden administratieve kosten aangerekend van 25 euro.

Indien de thuisbegeleid(st)er occasioneel instaat voor vervoer, wordt dit aangerekend tegen het wettelijk tarief. Individuele kosten die toewijsbaar zijn aan het gezin worden aangerekend.

2 Consultmodule

Indien in onderling overleg beslist is de thuisbegeleiding stop te zetten en u wordt nadien nog geconfronteerd met een probleem waarvoor u een beroep op onze dienst wenst te doen, dan kan dit. Wanneer er een duidelijke, afgelijnde hulpvraag is, is er de mogelijkheid om gebruik te maken van de Consultmodule. Voor deze cliënten wordt de voorrangregeling toegepast en zal er dus een kortere wachttijd zijn. De wachttijd gaat in op datum van het intakegesprek.

Dit houdt in dat er maximaal 12 sessies in een periode van maximaal 12 maanden mogelijk zijn. De begeleiding vindt plaats op de dienst. Meer of intensievere begeleiding is met deze optie niet mogelijk. Er kan slechts één prestatie op een andere locatie gebeuren.

Let op! Aanmelden voor een Consultmodule kan ten vroegste 6 maanden na het afsluiten van de thuisbegeleiding. Het kan niet gecombineerd worden met de wachtlijst voor de mobiele begeleiding.

3 De rechten van kinderen in de jeugdhulp

Iedereen heeft weleens een klein of een groot probleem, ook uw kind. Soms is het dan nodig om gebruik te maken van professionele hulpverlening. In Vlaanderen bieden honderden organisaties die 'jeugdhulp' aan. Jullie stellen een vraag naar thuisbegeleiding.

In het decreet 'Rechtspositie van minderjarigen in de integrale jeugdhulp' staan de rechten van kinderen in de jeugdhulp. Wie zijn rechten kent, voelt zich sterker. Daarom willen ook wij jullie informeren over deze rechten. Hiervoor verwijzen we jullie naar volgende website: www.rechtspositie.be. Hier vinden jullie de bestaande brochures en meer uitleg terug.

Wanneer de thuisbegeleiding opstart, zal jullie thuisbegeleid(st)er jullie kind hierover informeren via een brochure. Jongeren kunnen ook zelf over hun rechten lezen in deze brochure.

4 Oudercursus

Naast de ambulante en mobiele begeleiding kunnen ouders participeren in de oudercursus en groepsbegeleidingen op de dienst. De data en thema's staan altijd beschreven in onze nieuwsbrief, MagASSine, en op onze website www.lsa.be.

Enkel gezinnen op onze wachtlijst of in begeleiding kunnen deelnemen aan de oudercursus. Inschrijven kan telefonisch of via onze website www.lsa.be.

5 Brussenwerking (8 tot 12 jaar en 13 tot 15 jaar)

Broers en zussen van een kind met autisme (brussen) hebben vaak de indruk dat ze er alleen voor staan, dat zij zich altijd moeten aanpassen en vaak de schuld krijgen binnen conflicten. Daarom is er binnen onze dienst het idee gegroeid om een brussenwerking op te starten.

Binnen deze brussenwerking staat de broer of zus van het kind met autisme centraal! Belangrijk is wel dat naast het kind zelf, ook de brussen op de hoogte zijn van de diagnose. De data en thema's staan altijd beschreven op onze website www.lsa.be.

6 MagASSine

Elk gezin dat vanuit onze dienst begeleiding krijgt of op de wachtlijst staat, ontvangt ons driemaandelijks tijdschrift MagASSine per post of e-mail. Bij het beëindigen van de begeleiding ontvangt u dit niet meer, tenzij u ons laat weten dat u het tijdschrift verder wenst te ontvangen. Dit kan tegen een vergoeding van 10 euro per jaar voor de papieren versie en gratis voor de digitale versie.

Via dit tijdschrift informeren we de gezinnen die begeleiding krijgen vanuit onze dienst of op onze wachtlijst staan over de werking van de dienst en geven we informatie die voor u van toepassing kan zijn.

7 Autitheek

De Autitheek is gelegen in de gebouwen van de LSA in Zonhoven. Je kan er terecht voor meer informatie rond autisme, de opvoeding van je kind, het aanpassen van zijn omgeving, enz. Daarnaast voorzien we ook informatie omtrent ASS bij volwassenen. We hebben boeken en spelmaterialen ter beschikking om uit te lenen. Dvd's, hulpmiddelen, uitgewerkte boxen per thema kan je ter plaatse inkijken. Elke donderdag is de Autitheek geopend tussen 9 en 16.30 uur en op afspraak, er is dan ook steeds een thuisbegeleid(st)er aanwezig om u te helpen.

We heten iedereen welkom om eens een kijkje te komen nemen en kennis te maken met ons aanbod aan autismespecifiek materiaal. De Autitheek is er voor zowel ouders, mensen met ASS, partners als grootouders, leerkrachten, sportcoaches, studenten, andere hulpverleners, ...

Je kan van thuis uit al een kijkje nemen in onze materialen op onze website www.lsa.be. Hier vind je een link naar onze Autitheek.

8 ASSorti

ASSorti richt zich tot volwassenen met ASS die op zoek zijn naar iemand om interesses te delen, een uitstap te doen of gewoon iemand om mee te babbelen. De voorwaarde is dat je in begeleiding bent of in het verleden begeleid werd vanuit LSA. We helpen je sociale contacten uit te breiden met begeleiding op maat en sociale vaardigheden te vergroten. De begeleiding gebeurt vanuit LSA. Voor meer info kan je terecht op ASSorti@wegwijs.stijn.be.

9 ImPACT

ImPACT is een wetenschappelijk onderbouwde oudertraining voor gezinnen met jonge kinderen met ASS (tussen 1,5 en 6 jaar).

ImPACT staat voor 'Improving Parents As Communication Teachers', ofwel: 'ouders versterken als lesgevers in communicatie'. Dit programma gaat uit van het idee dat ouders de beste leerkrachten zijn voor hun kinderen.

Deze oudertraining helpt ouders bij het stimuleren van de sociale betrokkenheid, de taal, de sociale imitatie en het spel van hun kind met ASS. Kinderen met ASS leren immers niet op dezelfde manier als typisch ontwikkelende kinderen. Daarom moeten ouders vaak op een andere manier met hun kind met ASS omgaan opdat het kind zich voluit zou kunnen ontwikkelen.

De totale training duurt 3 maanden, waarbij groepssessies en individuele sessies elkaar wisselen.

Voor meer informatie kan je terecht op LSA@wegwijs.stijn.be of www.lsa.be.

10 Basisvorming autisme voor scholen

Een aantal keren per jaar bieden we een vorming aan voor leerkrachten/onderwijzend personeel. Wat kan je hiervan verwachten? Een volledige dag basisvorming waarin we autisme verduidelijken op een interactieve manier, bepaalde kenmerken kaderen binnen het klasgebeuren door middel van de autobril. We geven er ook tips en tricks over hoe een school autismevriendelijker te maken.

Daarnaast bieden we ook een themavoormiddag op meerdere momenten per jaar. Enerzijds rond prikkelverwerking in de klas, anderzijds rond het autievriendelijk maken van de speelplaats. Ook bij deze vormingen geven we vooral veel inzichten in autisme en bieden we een waaier aan tips en adviezen aan. Meer info vind je op onze website www.lsa.be.

Globale individuele ondersteuning (GIO)

Globale individuele ondersteuning (GIO) heeft als doel kinderen met (een vermoeden van) een handicap en een specifieke zorg- of onderwijsbehoefte maximaal te laten deelnemen binnen de gewone kinderopvang of het gewoon onderwijs. GIO is een vorm van praktische ondersteuning en begeleiding binnen de kinderopvang of (kleuter)klas. De aard van deze ondersteuning wordt bepaald in overleg, naargelang aanwezige hulp. Vanuit onze expertise biedt LSA in de provincie Limburg GIO aan voor kinderen met autisme.

- Kortdurende ondersteuning (max. 30 uur)
- Gericht op specifieke noden, bijvoorbeeld gedragsproblemen, structuur, voorspelbaarheid, sociale vaardigheden, taakspanning, zindelijkheid, slapen, eten, ...
- Samenwerking tussen ouders, de kinderopvang of de kleuterschool, de thuisbegeleidingsdienst en andere betrokkenen
- GIO is volledig gesubsidieerd en kosteloos voor het kind en zijn omgeving

We bieden dit aan voor jonge kinderen van 0 tot 7 jaar met (een vermoeden van) autisme en de betrokken kinderopvang of (kleuter)school.

Stel uw vraag telefonisch via 011 55 99 60 of per mail via LSA@wegwijs.stijn.be.

11 BabbelgASSten

Heb je soms nood om met iemand te praten die begrijpt wat het is om een kind met autisme te hebben? Iemand die niet oordeelt, iemand die je geen adviezen of oplossingen aanbiedt, maar gewoon naar je luistert? Wil je soms eens ervaringen uitwisselen met iemand? Heb je nood aan emotionele steun door je verbonden te voelen met een andere ouder van een kind met autisme?

Dan kan dit via een babbelgASSt!

Gezinnen op onze wachtlijst of reeds in begeleiding kunnen hiervan gebruikmaken. Dit om ervaringen te delen, emotionele steun of een luisterend oor te vinden. Deze gesprekken zijn gratis, dankzij de inzet van vrijwillige babbelgASSten.

Wil je graag een gesprek aanvragen of meer informatie, dan kan je terecht op ons secretariaat (011 55 99 60) of via mail: vrijwilligers@wegwijs.stijn.be.

12 Meer informatie?

Het 'Charter collectieve rechten en plichten' geeft meer informatie over:

- Identificatie van de voorziening
- Omschrijving van de missie, visie, waarden, doelstellingen en strategie van de voorziening
- Overzicht van het dienstverleningsaanbod
- Voorwaarden tot opstart van de begeleiding
- Het beëindigen van de dienstverlening
- Wederzijdse rechten en plichten
- De klachtenprocedure

Dit Charter kan u terugvinden op onze website: www.stijn.be, doorklikken naar dienst LSA.

Nuttige informatie

1 Vlaamse Vereniging Autisme

De Vlaamse Vereniging Autisme (VVA) behartigt als ouder- en familievereniging de belangen van mensen met een [autismespectrumstoornis](#) en hun onmiddellijke omgeving. Hun missie is empowerment van persoonlijk betrokkenen, zoals ouders, partners, familieleden, ... en personen met autisme en middelen en mensen te bewegen zodat de levenskwaliteit van personen met autisme en hun netwerk kan vergroten. VVA wil mensen zélf in beweging krijgen, ze inspireren, ze ervan overtuigen dat het anders kan. Hun ideaal is een samenleving die openstaat voor alle facetten van autisme en waar diversiteit als een meerwaarde wordt ervaren.

Vlaamse Vereniging Autisme vzw

Groot Begijnhof 14, 9040 Gent

Autismetelefoon: 078 152 252

enkel telefonisch bereikbaar | bezoek enkel tijdens [Infohuis Autisme](#)

www.autismevlaanderen.be

2 Autisme Centraal

Autisme Centraal is een kennis- en ondersteuningscentrum dat autisme ziet als een uitdaging voor onze samenleving. Zij verzamelen theoretische en praktische expertise omtrent autisme. Via studiedagen, een ruim aanbod van workshops en cursussen dragen zij deze kennis uit. De complexe informatie over autisme verwerken ze op een begrijpbare manier in verscheidene boeken en publicaties, waaronder het tijdschrift van Autisme Centraal. Hun deskundig multidisciplinair team werkt in een Europees perspectief en integreert zo vernieuwende tendensen en praktijken uit verschillende landen. Tevens onderhouden ze goede contacten met de nationale en internationale academische wereld.

Autisme Centraal

Groot Begijnhof 85, 9040 Gent

Tel.: 09 238 18 18 (bereikbaar van 9.30 tot 12.30 uur)

E-mail: info@autismecentraal.com

www.autismecentraal.com

Het documentatiecentrum/bibliotheek is open op woensdag van 10 tot 18 uur en op afspraak.

3 Ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (ON-begeleiding)

Vanaf het schooljaar 2017-2018 is er een **nieuw ondersteuningsmodel** voor de begeleiding van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften van start gegaan in scholen (en centra) van het gewoon basis- en secundair onderwijs. Elke school bouwt een gepast zorgbeleid uit voor al haar leerlingen.

Je school doorloopt 3 fases om samen met jou en het CLB zo goed mogelijk voor de leerlingen te zorgen: basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg.

Als de basiszorg en de verhoogde zorg niet volstaan en er uitbreiding van zorg nodig is of een leerling een individueel aangepast curriculum volgt, kan een school voor gewoon onderwijs extra ondersteuning aantrekken voor de begeleiding van een leerling met specifieke onderwijsbehoeften. Dat kan door samenwerking met het buitengewoon onderwijs.

Gewoon of aangepast leerprogramma

Er zijn 2 mogelijkheden: je kind volgt het gewone leerprogramma of een individueel aangepast leerprogramma.

Ondersteuning is flexibel en op maat

Het nieuwe ondersteuningsmodel vervangt de vroegere begeleiding geïntegreerd onderwijs (GON) en inclusief onderwijs (ION).

Je kind krijgt niet meer standaard een vast aantal uren begeleiding per week gedurende een bepaalde periode, zoals in GON en ION.

De school voor gewoon onderwijs bepaalt samen met jou, met het CLB en met een school voor buitengewoon onderwijs de **ondersteuning op maat, op basis van de noden**.

De ondersteuning moet altijd voelbaar zijn in de klas, maar kan verschillende vormen aannemen:

- Voor je kind zelf
- Voor de leerkracht(en)
- Voor het schoolteam

Ondersteuning kan meer **flexibel** worden ingezet, **ook in de loop van een schooljaar**.

Waar kan je terecht met vragen?

Met vragen kan je steeds terecht in de school van jouw kind of bij het begeleidende CLB.

Bron: <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/ouders/ondersteuning-en-begeleiding/leren-met-een-beperking/in-het-gewoon-onderwijs/ondersteuning-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften>

4 Consulentenwerking ASS (CASS)

CASS staat voor consulentenwerking ASS. Het is een onafhankelijke organisatie waarbij iedereen met vragen over ASS terecht kan.

De inhoud van het begeleidingsprogramma wordt besproken met en mee opgesteld door de cliënt en/of zijn netwerk. Het kan onder meer gaan over aanreiken van informatie over ASS, ondersteunen van de emotionele verwerking van de cliënt en zijn netwerk, zoeken naar haalbare organisatie van de gezinscontext, rekening houdend met andere gezinsleden, doorverwijzen naar gespecialiseerde diensten of voorzieningen of geven van orthopedagogische adviezen voor het dagelijkse leven en speladviezen.

CASS richt zich naar cliënten met vragen rond ASS. Er zijn geen leeftijdsgrenzen vastgelegd, dus zowel kinderen, jongeren als volwassenen kunnen bij ons terecht. We begeleiden cliënten onafhankelijk van het ontwikkelingsniveau, al dan niet met bijkomende beperkingen.

Er kan steeds telefonisch een eerste kennismakingsgesprek vastgelegd worden. Cliënten kunnen ook elektronisch aanmelden via de website. Wij nemen dan contact met jullie op om een kennismakingsgesprek vast te leggen. Tijdens het eerste kennismakingsgesprek wordt er informatie verstrekt met betrekking tot het aanbod, wordt er dieper ingegaan op inhoudelijke vragen en worden een aantal administratieve formaliteiten vervuld.

Er kan gekozen worden uit 3 zorgpakketten:

- Zorgpakket 1: individuele sessies van max. 1 uur tegen 65 euro, ter plaatse te betalen
- Zorgpakket 2: 6 sessies van max. 1 uur tegen 375 euro, op voorhand te betalen
- Zorgpakket 3: 11 sessies van max. 1 uur tegen 660 euro, op voorhand te betalen

De voorwaarde om begeleiding te krijgen van CASS is dat de hulpvragen te maken hebben met ASS.

De contacten hebben plaats tijdens de kantooruren in gebouw Wegwijs. Begeleidingen kunnen na afspraak elders plaatsvinden. Het verplaatsingsstarief van de consulent bedraagt 1 euro/km (te rekenen vanaf gebouw Wegwijs).

Eén begeleidingssessie duurt maximaal één uur. Bij overschrijding hiervan worden meerkosten aangerekend a rato van 15 euro per begonnen kwartier.

CASS werkt niet regiogebonden. Iedereen met vragen rond ASS kan bij CASS terecht.

Consulentenwerking ASS
Gebouw Wegwijs, Donkweg 49, 3520 Zonhoven
0474 88 35 70
www.auticonsulent.be

5 Liga Autisme Vlaanderen

Op 1 oktober 2017 werd door de thuisbegeleidingsdiensten autisme in Vlaanderen de **Liga Autisme Vlaanderen** opgericht, met als doel de samenwerking te formaliseren en de krachten (nog meer) te bundelen. Het behoort tot de taak van de Liga Autisme Vlaanderen om de professionele, autismespecifieke hulpverlening te versterken, zowel op het vlak van beleid als op het vlak van uitvoering. Vanuit de Liga bieden we onder andere zomerkamp, chathulp en documentaires aan. Op onze website vind je de projecten waar de Liga momenteel haar schouders onder zet.

6 Chathulp

Kreeg je zelf de diagnose en zit je met vragen of bots je op moeilijkheden? Heb je opvoedingsvragen rondom je kind met autisme? Wil je graag kwijt wat je moeilijk valt in de relatie met je kind, partner, broer of zus met autisme?

Chat met ons! Wij luisteren naar je en denken met je mee.

De chat is anoniem, gratis en wordt bemand door professionele begeleiders. Het is een samenwerking tussen de thuisbegeleidingsdiensten van de Liga Autisme Vlaanderen.

www.ligaautismevlaanderen.be/autismechat

Je kan chatten op volgende momenten:

- Maandag tussen 18 en 22 uur
- Dinsdag tussen 18 en 22 uur
- Woensdag tussen 14 en 22 uur
- Donderdag tussen 18 en 22 uur

Er wordt geen nieuw gesprek meer gestart na 21.45 uur.

7 Inkomensvervangende tegemoetkoming/integratietegemoetkoming (IVT/IT)

Personen met een beperking kunnen vanaf de leeftijd van 21 jaar recht hebben op deze tegemoetkomingen. Deze tegemoetkomingen streven naar de vervanging of de aanvulling van het inkomen van de persoon met een beperking.

Er bestaan 2 soorten tegemoetkomingen:

- **Inkomensvervangende tegemoetkoming:** Deze tegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon die, wegens zijn beperking, niet in staat is meer dan een derde te verdienen van wat een gezond persoon door uitoefening van een beroep op de algemene arbeidsmarkt kan verdienen.
- **Integratietegemoetkoming:** Deze tegemoetkoming wordt toegekend aan de persoon met een beperking bij wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid werd vastgesteld en die daardoor bijkomende kosten heeft om zich in het maatschappelijk leven in te passen.

De twee soorten tegemoetkomingen kunnen gelijktijdig of afzonderlijk toegekend worden.

De aanvraag moet gebeuren via de dienst bevolking in het gemeentehuis. Voor het invullen van de formulieren kan u zich laten bijstaan door de sociale dienst van uw ziekenfonds.

8 Zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte

Als ouder van een kind met een handicap heb je vaak heel wat extra kosten. De zorgtoeslag dient om deze meerkosten gedeeltelijk mee te dragen. Je kan de zorgtoeslag krijgen voor je kind met een handicap tot 18 jaar of tot 21 jaar als hij/zij nog naar school gaat.

Meer info en de aanvraagprocedure vind je terug op: <https://www.groeipakket.be/nl/zorgtoeslag-voor-kinderen-met-een-specifieke-ondersteuningsbehoefte>

9 Voortrajectbegeleiding

Diensten Ondersteuningsplan (DOP)

DOP gaat samen met de cliënt en zijn netwerk op zoek naar antwoorden op vragen die de cliënt zich stelt. Samen stellen ze een plan op. Dit traject is kosteloos.

Vzw Dienst Ondersteuningsplan Limburg

Kempische Steenweg 293 bus 4

3500 Hasselt

011 35 34 10

info@doplimburg.be

www.doplimburg.be

10 Autisme Limburg (Autisme Leeft)

Vzw Autisme Limburg is een vrijwilligersorganisatie. De vrijwilligers van Autisme Limburg vzw organiseren al meer dan 25 jaar diverse vrijetijdsactiviteiten voor kinderen, jongeren en volwassenen met ASS.

Voor meer informatie:

info@autismeleeft.be of 0492 22 84 92

www.autismelimburg.be

Wat is ASS?

1 Autisme Spectrum Stoornis

ASS (Autisme Spectrum Stoornis) is een aangeboren en levenslange stoornis in de ontwikkeling van de sociale, communicatieve en verbeeldingsvaardigheden (de dyade).

De kern is voor iedereen hetzelfde. Er zijn kwalitatieve afwijkingen op twee kerndomeinen, namelijk:

1. Sociale ontwikkeling en Communicatieve ontwikkeling
2. Verbeelding en repetitieve en stereotiepe interesses en activiteiten

ASS is een aangeboren stoornis. De basis is een afwijking in de hersenen en is ongeneeslijk. Met een aangepaste aanpak is er toch heel wat ontwikkeling mogelijk.

Hoewel de kern hetzelfde is, zijn er grote verschillen in symptomen afhankelijk van leeftijd, intelligentie, ernst van handicap, karakter, ...

2 De kerngebieden

Sociale ontwikkeling en Communicatieve ontwikkeling

Personen met ASS hebben moeilijkheden op het vlak van omgaan met anderen. Wat ASS kenmerkt is niet hoeveel contact een persoon neemt, maar wel hoe hij met anderen omgaat.

Het ontbreekt kinderen met autisme doorgaans niet aan de wil om sociaal te zijn, maar wel aan de kennis en vaardigheden om soepel te navigeren in het sociaal verkeer. Het is veeleer een kwestie van niet kunnen dan van niet willen. De moeilijkheden uiteten zich vooral in het contact met leeftijdsgenoten, vooral in minder gestructureerde omstandigheden.

Het meest kenmerkende is de gebrekkige wederkerigheid in contact die al vroeg aanwezig is. Het is echter een misverstand dat kinderen met autisme zich niet kunnen hechten aan hun ouders. Wel zal de kwaliteit van die hechting verschillen van andere kinderen. Deze kinderen nemen contact wanneer ze er zelf behoefte aan hebben. Zo vertonen baby's met autisme reeds afwijkingen in de sociale oriëntatie: ze zijn meer gericht op voorwerpen dan op mensen. Later ziet men deze eerder gebrekkige wederkerigheid ook in het beperkte of bemoeilijkte oogcontact dat mensen met autisme nemen in contact.

De stoornis in de sociale omgang kan zich heel divers manifesteren. Zo zijn sommigen eerder terughoudend, terwijl anderen geen rem hebben (bijvoorbeeld zomaar iedereen aanspreken, de 'allemansvriendjes').

Ongeacht deze verschillen kan gesteld worden dat alle personen met ASS moeilijkheden hebben met het inlevingsvermogen en de sociale finesse. De omgang met anderen verloopt stroef omdat ze als het ware blind zijn voor de binnenkant van anderen, de onzichtbare bedoelingen, ideeën en gevoelens van mensen.

Ze komen vaak sociaal onaangepast over omdat ze ook geen idee hebben van (vaak ongeschreven) sociale regels, regels die meestal niet concreet benoemd worden.

Vrienden maken en contacten leggen is voor mensen met autisme dan ook geen vanzelfsprekendheid.

De communicatieve moeilijkheden voor personen met ASS zijn ook divers. Communicatie is immers meer dan alleen spreken. Zo zitten de moeilijkheden zowel in het zichzelf verstaanbaar maken en uitdrukken als in het begrijpen, en betreft het zowel het verbale als het non-verbale.

Eenzijds hebben personen met ASS dus moeilijkheden om zich verstaanbaar te uiten en dit zowel verbaal als non-verbaal. Sommigen komen nooit echt tot taal en praten niet, anderen praten wel maar hun taalontwikkeling is vaak vertraagd en de taal is eigenaardig en afwijkend (eigen grapjes, echolalie of papegaaien, verwisselen van voornaamwoorden, moeilijkheden in tijd- en ruimteaanduidingen). De moeilijkheden zitten niet zozeer op het gebied van woordenschat of het structurele aspect van taal, maar vooral in het sociale gebruik van taal en de fijngevoeligheden in taal. Ze kunnen soms ook erg monotoon spreken (op eenzelfde toon); ze hebben dan weleens problemen met zinsintonatie. Lichaamstaal (non-verbale communicatie) is in het algemeen moeilijk voor kinderen met autisme. Dit valt vaak ook al vroeg in de ontwikkeling op; deze kinderen slagen er als baby al minder goed in de aandacht van de volwassene te trekken, te wijzen naar wat ze willen, ... Wanneer ze verder in de ontwikkeling lichaamstaal gebruiken, dan gebruiken ze eerder eenvoudige non-verbale communicatiemiddelen: ja knikken, wijzen, ... Mensen met autisme hebben in het algemeen ook eerder een strakke gelaatsuitdrukking.

Anderzijds hebben mensen met ASS problemen om de anderen juist te begrijpen. Zolang er een eenduidige relatie is tussen woord en betekenis, lukt het. Wanneer een woord meerdere betekenissen heeft, wordt het moeilijk. Ze hebben dan ook vaak een letterlijk taalgebruik. Ook ironie en humor begrijpen ze moeilijk.

Ook begrijpen mensen met autisme non-verbale communicatie vaak minder goed: ze missen dan de visuele en ondersteunende aspecten in de communicatie, waardoor ze boodschappen soms anders begrijpen.

Onze menselijke communicatie laat ook veel over aan de verbeelding. Datgene wat onuitgesproken is, blijft het moeilijkste voor personen met autisme; het impliciete van taal. Vage boodschappen zijn erg onduidelijk ('hou op' is een vage boodschap; er zit bijvoorbeeld niet in waarmee ze moeten ophouden, ...).

Over het algemeen zijn vooral de sociale aspecten van taal en communicatie problematisch. Personen met autisme kunnen soms onophoudelijk over hetzelfde onderwerp praten, zonder rekening te houden met de ander. Ze kunnen weleens moeilijk hun beurt in spreken afwachten, passen inhoud en vorm van spreken niet voldoende aan aan de gesprekspartner (anders tegen een directeur spreken dan tegen vriendje), ...

Verbeelding en repetitieve (herhalende) en stereotiepe interesses en activiteiten

Personen met ASS hebben een beperkt vermogen tot verbeelding. Dit uit zich al vrij vroeg in de ontwikkeling. Kinderen komen dan minder goed tot fantasiespel en blijven dan weleens hangen aan zintuiglijke, herhaaldelijke handelingen met het speelgoed (ordenen van autootjes, ...) of tot strikt mechanisch en functioneel spel (het in mekaar steken en uit mekaar halen van onderdelen van het spelmateriaal). Sommigen lijken wel fantasiespel te hebben, maar dit is dan vaak nagebootst spel. Een aantal andere kinderen slaagt er wel in spel te spelen, maar de situatie moet dan vrij gestructureerd zijn. Iets uit het niets voorstellen, blijft moeilijk. En nog andere mensen met autisme hebben soms wel veel verbeelding en fantasie, maar de grens met de realiteit is dan erg moeilijk (dit kan dan soms vreemde angsten geven).

Later in de ontwikkeling uit dit vaak beperkte voorstellingsvermogen zich in bijvoorbeeld bemoeilijkt oorzaak-gevolgdenken, moeilijk keuzes maken (hiervoor moet je alternatieven voorstellen in je hoofd), moeilijk anticiperen of kunnen vooruitlopen op dingen (hierdoor stellen ze vaak veel vragen), ...

Door voorgaande beschreven problemen in voorstellingsvermogen ervaren mensen met autisme ook problemen bij flexibel denken en handelen. Zo hebben mensen met ASS moeite met plotse veranderingen, weerstand tegen veranderingen, moeite met overgangen. Ze kunnen van hieruit erg gaan vasthouden aan routines en rituelen. Bij mensen met ASS en een bijkomende verstandelijke

handicap zien we dit ook in stereotiepe lichaamsbewegingen (fladderen met handen, ...) of in stereotiep gebruik van voorwerpen (doen tollen van voorwerpen). Bij meer begaafde en oudere mensen zijn deze dingen meer subtiel aanwezig. In een verdere ontwikkeling kan dit stereotiep omgaan met voorwerpen meer evolueren naar de stereotiepe interesses (bijvoorbeeld alles weten over ruimte en sterren) en nog later naar het verzamelen en ordenen (bijvoorbeeld registreren en bijhouden van busregelingen). Ook mensen zonder autisme hebben deze specifieke interesses weleens, maar deze zijn dan veel meer sociaal ingebed. Mensen met autisme zijn hierin meer op hun eentje bezig.

Andere problemen of moeilijkheden

Buiten bovenbeschreven dyade van kenmerken die we steeds bij mensen met ASS terugvinden, zijn er nog een aantal kenmerken die niet zozeer tot de essentiële kenmerken van ASS behoren, maar toch ook vaak voorkomen.

Zo tonen mensen met autisme vaak ongewone reacties op zintuiglijke prikkels. Zowel over- als ondergevoeligheid kunnen voorkomen (bijvoorbeeld niet reageren op een pijnprikkel, of net heel erg reageren op een geluid of op een bepaalde stof in een kledingstuk).

Andere veelvoorkomende kenmerken zijn een houterige en onhandige motoriek, extreme en soms onlogisch lijkende angsten en non-specifieke gedragsproblemen zoals slaap- en eetproblemen, agressie, driftbuien, zindelijkheidsproblemen, ...

Mensen met autisme hebben vaak een erg disharmonisch ontwikkelingsprofiel; dit wil zeggen dat ze op een aantal gebieden achter zijn in vergelijking met leeftijdsgenoten, maar ook dat ze uitschieters hebben naar de andere richting toe.

Sterktes

Dat mensen met autisme vaak een ongelijke ontwikkeling hebben in hun vaardigheden, toont ook dat mensen met autisme buiten moeilijkheden en beperkingen ook sterke kanten hebben.

Enkele voorbeelden hiervan zijn: een uitstekend geheugen voor details en feiten en data, oog voor detail, goede visuele ruimtelijke vaardigheden, zin voor perfectie en orde, goed kunnen omgaan met technische zaken, sterk rechtvaardigheidsgevoel en eerlijkheid, volharding, ...

3 Oorzaken

Mensen met autisme hebben een andere hersenwerking. Ze verwerken informatie anders, op een gefragmenteerde wijze.

Hoewel men eruit is dat autisme een biologische oorsprong heeft, kent men nog geen eenduidige en specifieke oorzaak. Onderzoek toont aan dat er een erfelijke lading is, toch wil dit niet zeggen dat het puur om een erfelijke oorzaak gaat. Zo kunnen omgevingsfactoren toch nog een rol spelen. Hierbij heeft men het vooral over risicofactoren tijdens zwangerschap, geboorte en bevalling en niet over opvoedingsfactoren. Ook is autisme er vanaf de geboorte. Dat autisme een erfelijke factor heeft, betekent echter niet dat er steeds rechtstreekse overerving is (van bijvoorbeeld vader op zoon). De erfelijke component zit wat ingewikkelder ineen.

We beschreven eerder de dyade van kenmerken die bij mensen met autisme altijd aanwezig is. Dit zou men de gedragskenmerken van mensen met autisme kunnen noemen. Maar het gedrag van mensen met autisme kan je eigenlijk vergelijken met het topje van de ijsberg. Je ziet een stukje, maar het belangrijkste deel van de ijsberg is onzichtbaar. Zo is bij mensen met autisme ook wat je ziet, de gedragskenmerken, maar een deeltje. Eigenlijk is het proberen begrijpen van wat eronder zit (oorzaak en waarom van het gedrag) het belangrijkste. Vanuit het onderzoek naar hoe men van de andere hersenwerking/informatieverwerking bij mensen met ASS het gedrag van mensen met autisme kan

begrijpen, zijn er verschillende theorieën ontwikkeld. Deze zou men kunnen zien als de binnenkant van autisme, die de buitenkant (de dyade van gedragskenmerken) helpt begrijpen.

4 De binnenkant van autisme: autisme begrijpen

Theory of mind

Mensen met autisme hebben het moeilijk met te achterhalen wat aan de binnenzijde zit. Zij kunnen zich moeilijk een beeld vormen van andermans gedachten, gevoelens, intenties en ideeën en vinden het daarom ook moeilijk om daarop te anticiperen (voorspellen van gedrag van mensen, alsook erop te reageren). Wanneer je je niet kan verplaatsen in het gedrag van andere mensen, wordt dit gedrag raar. Dit verklaart dan ook waarom zij het moeilijk hebben in sociaal contact en met communicatie. De gerichtheid op de binnenkant van mensen is eigenlijk al aanwezig van bij de geboorte; baby's beseffen bijvoorbeeld al vrij goed dat de richting waarin iemand kijkt, iets zegt over waarmee die bezig is. Bij kinderen met autisme verloopt de ontwikkeling van 'theory of mind', zoals men deze vaardigheid noemt, vertraagd of verstoord.

Executief functioneren

Deze functies verwijzen naar cognitieve processen die te maken hebben of nodig zijn bij probleemoplossing. Voorbeelden van deze functies zijn: het kunnen beheersen van impulsen, het kunnen richten, vermogen te plannen, vermogen van strategieën te evalueren en aan te passen indien nodig, ... Deze functies hebben we dus erg nodig in onze dagelijkse activiteiten zoals wassen, omkleden, huiswerk maken, tafel dekken, ... Maar ook spelen ze een rol op het sociale vlak, bijvoorbeeld een gesprekje kunnen starten en bijsturen. Mensen met autisme hebben het dus moeilijk met deze executieve functies en bijgevolg ook met een deel van de voornoemde dagelijkse routines voor ons. Toch hebben ze het niet altijd moeilijk met alle cognitieve functies; een aantal vaardigheden lukken dus vaak nog wel. Dit is dan vaak ook persoonsafhankelijk. In het algemeen kunnen we echter stellen dat vaardigheden als plannen en organiseren en soepel omgaan met informatie, toch probleemfuncties vormen voor mensen met autisme.

Centrale coherentie

Deze term verwijst naar de neiging van het menselijk brein om samenhang te zoeken in en tussen een gegevenheid van informatiestukjes die ons via de zintuigen bereikt en op basis van die samenhang betekenis te gaan verlenen. Zo weten we dat een oven, een fornuis, een kraan, borden, mes, vork, lepel, pan, ... een keuken vormen. Ons brein creëert deze samenhang spontaan, zonder dat we er moeite voor hoeven te doen. We kijken vanzelf verder dan de verschillende losse delen en details die we ervaren. Mensen met autisme kunnen dit veel moeilijker en zijn erg gericht op details. Ze hebben moeite om samenhang te zien en te brengen en om het grotere geheel te zien.

Gemeenschappelijk binnen deze theorieën die iets over de binnenkant van autisme weergeven, is de factor van contextblindheid. Mensen met autisme zijn blind voor de context en het is net de context die belangrijk is voor alle van de bovenbeschreven domeinen.

5 Prevalentie: het voorkomen van ASS

Recente studies tonen aan dat 1 persoon op de 100 een autismspectrumstoornis zou hebben. Verder is aangetoond dat er meer jongens zijn met een autismspectrumstoornis dan meisjes; tot wel 4 keer meer.

Verder kan autisme voorkomen bij verschillende niveaus van cognitief functioneren; autisme hoeft dus niet samen te gaan met een lager intelligentieniveau.

Ook is het zo dat mensen met autisme weleens een andere bijkomende problematiek hebben. Men spreekt in dat geval van comorbiditeit. Zo zien we soms een combinatie met ADHD, een angstproblematiek, een stemmingsproblematiek (bijvoorbeeld depressie) of dyspraxie (een motorische coördinatiestoornis), ...

6 Omgaan met autisme: de binnenkant beter leren begrijpen

Als we personen met autisme beter willen begrijpen en gepaste hulp willen aanbieden, is het belangrijk de binnenkant van autisme ook beter te leren begrijpen. Een goed begrip van autisme beperkt zich dus niet tot het kennen van het lijstje van gedragskenmerken, maar vertrekt eigenlijk van het inzicht in hoe mensen met autisme de wereld ervaren en begrijpen. Belangrijk is dus dat we ons proberen te verplaatsen in hun waarneming en denkwereld, met andere woorden een autibrilletje opzetten om hen beter te begrijpen en dus zo ook gepastere hulp te kunnen bieden.

Mensen met autisme hebben over het algemeen baat bij visualisatie (dit laat minder aan de verbeelding over), hebben nood aan structuur, verheldering en duidelijkheid. Op die manier wordt de wereld al een stuk begrijpelijker en meer voorspelbaar voor hen.

Hieronder volgen enkele concrete tips:

- ◆ Wees duidelijk en voorspelbaar; mensen met ASS houden niet van plotse veranderingen
- ◆ Geef liever een opdracht dan een vraag
- ◆ Zeg niet alleen wat ze niet mogen, maar ook wat dan wel van hen verwacht wordt
- ◆ Benoem steeds duidelijk wat je van hen verwacht (wat, hoe, wie, waar en wanneer)
- ◆ Ga niet in discussie
- ◆ Zeg wat je doet en doe wat je zegt, wees consequent
- ◆ Geef denktijd om info te verwerken
- ◆ Ondersteun visueel (picto's, prenten, ...)
- ◆ Kom afspraken en beloftes na!
- ◆ Gebruik niet te veel vage woorden of uitdrukkingen
- ◆ Laat beloningen of straffen meteen volgen na het gedrag (laat er niet te lang tussen) en zeg duidelijk waarom je dit doet

Boekenlijst

• Geef me de 5	Colette de Bruin	90-75129-64-5
• Geef me de 5, anti-communicatie	Colette de Bruin	90-7512-999-1
• Dit is autisme	Colette de Bruin	9789492593023
• Coping	Marc Segar	90-441-1356-9
• Sociaal onhandig	Van der Veen, Serra, ...	90-2323-495-2
• Slaapklets!	Michal Janssen	90-814779-7-0
• Tafelklets!	Michal Janssen	90-819893-7-4
• Autisme in de klas. Tips voor leerkracht én leerling	Awouters, Beunckens	9789463442091
• Spoor ik wel?!	Anke van Puijenbroek	9789463893589
• De autisme survivalgids	Luc Descamps	9789059327375
• Autisme in bolletjes	Peggy Royackers	9789033492211
• Het wonderbaarlijke voorval met de hond in de nacht	Mark Haddon	90-261-1910-1
• Mafkezen en het Asperger-syndroom	Luke Jackson	90-5712-168-9
• Oudergids Autisme	Caroline van der Velde	90-5712-184-0
• Oudergids ADHD	Martin L. Kutscher	90-5712-273-6
• Autisme en eetproblemen	Thomas Fondelli	94-014-0743-4
• Gamen en autisme	Herm Kisjes, Erno Mijland	94-90484-00-2
• Dubbelklik	Landschip, L. Modderman	90-6445-365-9
• Autisme en normale begaafdheid in het gewoon onderwijs	Peter Vermeulen	9789064457159
• Brein bedriegt	Peter Vermeulen	90-6445-127-3
• Werk maken van vrije tijd. Autisme en vrije tijd	Steven Degriek	90-6445-352-X
• Een gesloten boek	Peter Vermeulen	90-334-4748-7
• Dit is de titel. Over autistisch denken	Peter Vermeulen	90-6445-123-0
• Over autisme en communicatie	Peter Vermeulen	90-6445-221-0
• Autisme verteld. Verhalen van anders zijn	Cis Schiltmans	90-6445-269-5
• Opvoeden en autisme	Peeters, Noens, ...	9789463447850
• Van een andere planeet	Dominique Dumortier	90-5240-659-6
• Dag vreemde man	Veerle Beel	90-6445-206-7
• Oudergids Aspergersyndroom	Brenda Boyd	90-5712-215-4
• Hulpgids Autisme	Chris Williams, Barry Wright	90-5712-208-1
• Hulpgids Aspergersyndroom	Tony Attwood	90-5712-247-7
• 10 dingen die je zou moeten weten over kinderen met autisme	Ellen Notbohm	90-7767-177-1
• Hoe breng ik mijn kind (en mezelf) structuur bij	Wendy Peerlings	90-209-6518-2
• Pubergids autisme	Caroline van der Velde	90-5712-251-4
• Partners in autisme	Cis Schiltmans	90-6445-423-X
• Een Asperger-relatie	Gisela & Chris Slater-Walker	90-5712-189-0
• En dan ... En dan ...? Tijd verhelderen voor mensen met autisme	Steven Degriek	90-209-7175-0
• Mijn kind heeft autisme	Vermeulen, Degriek	9789401424417

Onze volledige boekenlijst is terug te vinden op onze website www.stijn.be, doorklikken naar LSA en vervolgens naar Bibliotheek gaan. Tevens vind je een link naar de Autitheek op onze website www.lsa.be.

Nuttige websites

Informatief:

www.participate-autisme.be

www.autismelimburg.be (Autisme leeft)

www.autismecentraal.be

www.autismevlaanderen.be

www.autisme.nl (NVA)

www.vaph.be

www.rechtenverkenner.be

www.ligaautismevlaanderen.be

www.stijn.be

www.lsa.be

www.auticonsulent.be

www.allesrondomautisme.nl

Facebook: ouders van kinderen met ASS Limburg

<https://www.facebook.com/groups/386167338254480/www.apps-autisme.be>

Hulpmiddelen:

www.sclera.be

www.timetimer.nl

www.autiplan.nl (voor het maken van een dagoverzicht of stappenplannen)

www.gratisbeloningskaart.nl

www.mijneigenplan.nl

www.uitgeverijpica.nl

www.gezinnig.nl

Onderwijs:

www.onderwijs.vlaanderen.be

www.onderwijskiezer.be

Vrije tijd:

www.kvg.be

www.hannibalvakanties.be

www.topvakantie.be

www.jongehelden.be

www.kazou.be

www.akabehasselt.be

www.kvgvorming.be/lidoa/

www.toerismevoorautisme.be

Volwassenen:

www.assjette.be

www.autismelimburg.be (Spetters Plus)

www.passgroepen.be

www.autinet.be

www.gtb.be

www.huishoudeninhokjes.dse.nl

Limburgse Stichting Autisme

Donkweg 49 – 3520 Zonhoven
011 55 99 60 – LSA@wegwijs.stijn.be
www.lsa.be